

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Snabbare processer enligt miljöbalken för att stärka det militära försvaret

Ert Dnr: KN2024/01391

Länsstyrelsen i Västra Götaland yttrar sig över Klimat- och näringslivsdepartementets promemoria *Snabbare processer enligt miljöbalken för att stärka det militära försvaret*.

Försvarmakten, Fortifikationsverket och Försvarets materielverk benämns i yttrandet Försvarmakten m.fl. Numreringen nedan följer numreringen i promemorian.

Sammanfattning

Vi tillstyrker förslaget om en ny tillfällig förordning med särskilda bestämmelser om anmälan av vissa försvarsverksamheter. Vi inser att den ordinarie tillståndsprövningen tar längre tid i förhållande till det behov Försvarmakten m.fl. har av ändringar för att stärka den svenska försvarsförmågan.

Vi hade dock hellre förordat en lösning med ett fåtal Länsstyrelser som hanterat uppgiften. Vi tror att det ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är mer effektivt eftersom vi dels redan har kompetens på plats, dels bibehålls samordningsvinsten med prövning enligt 7 kap miljöbalken på en och samma myndighet.

Eftersom den föreslagna längsta handläggningstiden är mycket kort, även i jämförelse med de tillståndsprövningar som idag tar kortast tid, är det tveksamt om verksamheterna kommer att kunna regleras med bibehållet miljöskydd.

Det finns ett stort behov av personal med kunskap och erfarenhet av miljöprövning i hela Sverige. Vi vill flagga för att det finns en risk att det kommer saknas kompetent personal för att hantera de

kommande anmälningarna hos såväl försvarsinspektören för hälsa och miljö som remissinstanserna.

Vi vill belysa att det kan finnas en viss risk att Miljöprövningsdelegationen kan komma till en annan slutsats vad gäller tillåtligheten när undantagsperioden är slut. Det beror bland annat på att allmänhetens möjlighet att delta i processen minskar under undantagsperioden. Allmänheten, närboende och andra remissinstanser, som normalt sett deltar i en miljöprövning, kan tillföra sådan information som påverkar bedömningen av tillåtligheten.

Vi ser att Länsstyrelsen kommer att påverkas av förslaget. Dels genom att vi tror vi kommer få ett ökat antal anmälningar på remiss utifrån vår konsultativa roll, både vad gäller själva anmälan för den miljöfarliga verksamheten men framför allt för vattenverksamheter. Dels för att den prövning som Länsstyrelsen fortsatt ska göra enligt 7 kapitlet miljöbalken bedöms öka då många av de befintliga anläggningarna redan ligger i eller intill skyddad natur. Den samordningsvinst som finns med en samprövning i Miljöprövningsdelegationen kommer tillfälligt att sättas ur spel. Det kommer att bli en stor utmaning att hantera det inom ordinarie budgetram. Åtminstone om det ska kunna ske i den takt som förslaget kräver.

Vi bedömer dessutom att vi kommer behöva minst en ytterligare tjänst för att bereda ärenden åt miljöprövningsdelegationen av den förutsedda anhopningen av ansökningar när undantagsperioden är slut.

Vi har följande synpunkter på själva författningsförslagen:

- Att anmälan får göras elektroniskt är bra (6 §) och bör genomföras som en permanent ändring.
- Det bör förtydligas att Försvarsmakten m.fl. blir skyldiga att ta fram det underlag som behövs *för samråd och* för kommande tillståndsansökningar (18 §).

2.1 Författningsförslag

6 § Elektronisk anmälan

Att anmälan får göras elektroniskt är bra och bör genomföras som en permanent ändring i 22 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig

verksamhet och hälsoskydd. Däremot behövs ingen ändring eller hänvisning till 20 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter eftersom det redan idag framgår att anmälan får göras elektroniskt.

3 Antal ärenden och handläggningstid (sid 20)

Det är oklart var departementet hämtat siffrorna om antal avgöranden i förhållande till handläggningstider hos Miljöprövningsdelegationerna¹. Det verkar som siffror som är av betydelse för remissen blandats ihop. Nedanstående tabeller är hämtade ur Naturvårdsverkets redovisning av [regeringsuppdrag](#) om samlad statistik om miljöprövning för 2023. I den framgår siffror från 2020 till 2023.

Handläggningstid för ansökningar om tillstånd för miljöfarlig verksamhet				
År	Antal ärenden	Median	75-percentil	90-percentil
2023	227	335	459	742
2022	238	349	526	718
2021	236	299	448	675
2020	247	236	405	638

Tabell 3. Antal beslutade ärenden i första instans för ansökningar om tillstånd till miljöfarlig verksamhet samt handläggningstid (i dagar) hos miljöprövningsdelegationerna under 2020 – 2023

Källa: Länsstyrelsema

Handläggningstid för ändringstillstånd av miljöfarlig verksamhet				
År	Antal ärenden	Median	75-percentil	90-percentil
2023	30	213	296	494
2022	48	232	375	793
2021	37	202	310	455

Tabell 5. Antal beslutade ärenden i första instans för ändringstillstånd av miljöfarlig verksamhet samt handläggningstid (i dagar) hos miljöprövningsdelegationerna under 2021 – 2023

Källa: Länsstyrelsema

Antal tillståndsärenden för 2022 var 286 och handläggningstiden som median 232 dagar respektive 349 dagar beroende på om det rör en helprövning eller ett ändringstillstånd.

Promemorians slutsatser om att prövningen tar längre tid i förhållande till Försvarets behov av ändringar för att stärka den svenska försvarsförmågan är dock korrekt.

¹ I promemorian sid 20 anges att Miljöprövningsdelegationerna under 2022 meddelade avgöranden i 489 ärenden med en median handläggningstid på 349 dagar.

4.4 Tillstånds- och tillsynsmyndigheter

Länsstyrelsen ser fler alternativa lösningar till det förslag som nu presenteras. I nuvarande förslag flyttas besluten om tillståndspliktig verksamhet både till anmälningnivå och till en annan prövningsmyndighet. Vi tror att det ur ett samhällsekonomiskt perspektiv hade blivit mer effektivt att flytta prövningen till anmälningnivå hos ett urval av länsstyrelserna. Länsstyrelserna har redan kompetens på plats och samordningsvinsten med prövning enligt 7 kapitlet miljöbalken hade bibehållits. Vi hade även kunna ha en löpande dialog med Miljöprövningsdelegationerna för att vara bättre rustade när undantagsperioden upphör och försvarsverksamheterna som vill fortsätta med sin ändrade och tillståndspliktiga verksamhet ska söka tillstånd på vanligt sätt. Vi bidrar gärna till en fortsatt dialog kring ett sådant upplägg.

6.6 Krav på skyndsam handläggning

Föreslagna 12 § medger en total handläggningstid på 6–12 veckor inklusive eventuell remisstid med möjlighet till en förlängd tidsfrist på två veckor. Detta kan jämföras med motsvarande handläggningstid vid Miljöprövningsdelegationen i Västra Götaland för helprövningar och ändringstillstånd, från inkommen ansökan till beslut, som 2023 var cirka 250 dagar eller 8 månader som medianvärde. Då har Västra Götaland en förhållandevis kort handläggningstid i förhållande till många andra län. Beredningen kommer att bli en helt annan utifrån de förutsättningar som förslaget ger.

6.9 Förberedelse för kommande tillståndsansökningar

Vi anser att det bör förtydligas att Försvarsmakten m.fl. blir skyldiga att ta fram det underlag som behövs *för samråd och* för kommande tillståndsansökningar.

7.5 Konsekvenser för hälsa och miljö

Vi upplever att promemorian tar för lätt på tillståndsprövningens betydelse.

I avsnitt 7.5 beskrivs konsekvenserna översiktligt och man får uppfattningen att Försvarsmaktens m.fl. redan vidtagna åtgärder är tillräckliga för att förhindra spridning av föroreningar till t.ex. luft, vatten eller mark och att de bedöms vara fullt tillräckliga. Enligt vår mening är det just dessa frågor som en tillståndsprövning ska ge förutsättningar för att reglera. Det gäller inte minst den PFAS-

problematik som under den senaste tiden blivit högst aktuell från Försvarmaktens m.fl. verksamhet och som ofta inte finns reglerad i befintliga tillstånd.

Att Försvarsinspektören för hälsa och miljö ska kunna göra motsvarande utredning och ställa motsvarande krav på verksamheten som en prövningsmyndighet hade gjort vid en tillståndsprövning (sid 58) men på bara 6–12 veckor är inte rimligt. Men i den omvärld vi befinner oss i kan det få vara tillräckligt bra. Försvarmakten m.fl. har intressen som under en tillfällig period av fem år behöver gå före miljöintressena.

7 Statsfinansiella konsekvenser

7.6.1 Risk för nya förutsättningar för verksamheten

Promemorian bedömer att risken att verksamheten inte får ett permanent tillstånd av Miljöprövningsdelegationen när undantagsperioden är över är liten.

Vi vill belysa att risken ändå finns för att Miljöprövningsdelegationen kan komma till en annan slutsats vad gäller tillåtligheten. Även om de materiella kraven som försvarsinspektören för hälsa och miljö ska göra under undantagsperioden är desamma som för Miljöprövningsdelegationen bedömer vi att det finns risk att man på bara 6-12 veckor inte hinner få fram all den kunskap som krävs för att kunna göra en fullständig bedömning av tillåtligheten. Det beror t.ex. på att allmänhetens möjlighet att delta i processen minskar under undantagsperioden. Allmänheten, närboende och andra remissinstanser kan tillföra sådan information som behövs för en bedömning av tillåtligheten i ett permanent tillstånd.

Vi bedömer därför att risken bör ändras från liten till möjlig.

7.6.2-7.6.3 Om kostnader och kompetens

Regeringskansliet bedöms behöva tre heltidstjänster för att hantera de kommande förändringarna (7.6.4) menar utredningen. Det vore önskvärt om behovet av tjänster för övriga inblandade parter också hade uppskattats.

Behovet av ändringar har bedömts för merparten av ca 70 befintliga tillståndspliktiga anläggningar inklusive några nya. Det finns en brist på personal med kunskap och erfarenhet av miljöprövning i landet vilket gör att det är svårt att hitta kompetens som inte kräver någon längre utbildningstid. Vår bedömning är att det tar 1-3 år för en

person med lång erfarenhet av miljöbalkens regelverk, men som saknar erfarenhet av miljöprövning, att läras upp. Vi bedömer därför att det finns en risk för brist av kompetent personal för att hantera de kommande anmälningarna hos såväl försvarsinspektören för hälsa och miljö som remissinstanserna.

7.6.5 Påverkan på länsstyrelser

Vår bedömning är att länsstyrelserna kommer påverkas av ett ökat antal anmälningsärenden till försvarsinspektören för hälsa och miljö.

Vår bedömning är att;

- Länsstyrelsen kommer få ett ökat antal anmälningar på remiss eftersom försvarsinspektören för hälsa och miljö nu ska handlägga ett tillståndsärende som en anmälan, och därmed göra motsvarande bedömningar som i ett tillståndsärende, vilket kan innebära behov av stöd och konsultativ hjälp för att t.ex. bedöma tillåtligheten.
- en ökad mängd anmälningsärenden för vattenverksamhet och möjligen även komplexiteten i dessa ärenden vilket kan leda till en ökad belastning för Länsstyrelsen. Försvarsinspektören för hälsa och miljö hanterar redan idag anmälningsärenden för vattenverksamhet, så därför innebär förslaget ingen skillnad men redan idag bereds Länsstyrelsen ofta möjlighet att yttra sig eller ge konsultation då länsstyrelserna generellt har en större samlad kompetens inom området och vi tror behovet av vår rådgivning kommer att öka.
- det kommer fortsatt krävas prövningar enligt 7 kapitlet när förbud eller tillståndspflicht råder enligt befintliga områdesskydd inklusive Natura 2000-områden. Detta även för sådana åtgärder som enligt förslaget ska kunna hanteras som en anmälan i stället för tillstånd enligt 9 kap miljöbalken (se även avsnitt 7.7. nedan). Många av Försvarsmaktens m.fl. befintliga anläggningar ligger redan i eller intill skyddad natur enligt 7 kap miljöbalken. Det innebär att Länsstyrelsen, med anledning av den ökade utbyggnadstakten, kommer att behöva lägga mer tid och resurser på Försvarsmaktens m.fl. ärenden. Under den undantagsperioden kommer det även finnas krav på att hantera ärendena snabbare samtidigt som vi tappar dagens samordningsvinst då ärenden enligt 7 kap

miljöbalken samprövas med ärenden enligt 9 kap miljöbalken i Miljöprövningsdelegationen.

Sammantaget innebär ovanstående punkter en ökad belastning på länsstyrelsens redan höga inflöde av ärenden att hantera. För att vi ska kunna hantera det på bästa sätt behöver ett tillskott av resurser tillföras under undantagsperioden.

Påverkan på Miljöprövningsdelegationerna

Efter undantagsperioden kommer länsstyrelsekollektivet sannolikt att få ett stort antal ansökningar om tillstånd under en tvåårsperiod. De senaste fyra åren har de 12 miljöprövningsdelegationerna beslutat i 275 ärenden om helprövningar eller ändringstillstånd per år som snitt. En ökning om 70 ärenden under ett år skulle vara en ökning på 25 % totalt sett. Sett över de två år som Försvarsmakten m.fl. har på sig att ansöka om tillstånd enligt förslaget blir ökningen drygt 12 % per år. De kommer dock inte vara jämnt fördelade över landet. Därtill tillkommer tid och resurser som behövs för samråd för dessa verksamheter. Tidigare ansökningar från Försvarsmakten m.fl. har i flera fall varit bristfälliga och krävt mer handläggningstid än många andra ärenden, i vart fall i Västra Götaland. Vi delar därför inte bedömningen att vi kommer att kunna handlägga dessa ärenden inom ordinarie budgetram utan bedömer att vi kommer behöva minst en ytterligare tjänst för miljöprövning när undantagsperioden är slut.

7.7 Förenlighet med EU-rätten (artskydd mm)

Det föreslås inga författningsändringar när det gäller krävs Natura 2000-tillstånd eller artskyddsdispens utan där kommer Länsstyrelserna fortfarande vara prövningsmyndighet. Det kan vara bra att förtydliga det eftersom en sådan prövning behöver ske innan en anmälan kan godkännas av försvarsinspektören för hälsa och miljö.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektören Jörgen Peters och enhetschefen för miljöprövningsenheten Ulrika Samuelsson med verksamhetsutvecklaren Marika Lundmark som föredragande.

I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Monique Wannding medverkat. I handläggningen i övrigt har länsjuristen Anders Hjalmarsson, funktionschefen på enheten för vattenärenden

Erik Wallentin och naturvårdshandläggaren John Dagobert medverkat.

Kopia

alexandra.venander@regeringskansliet.se

jonathan.andersson@regeringskansliet.se